

RAAP-NOTITIE 348 (herziene eindversie)

Plangebied Blauwe Bos te Haule

Gemeente Ooststellingwerf

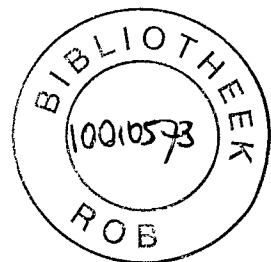
Een inventariserend archeologisch onderzoek

RAAP-NOTITIE 348 (herziene eindversie)

Plangebied Blauwe Bos te Haule

Gemeente Ooststellingwerf

Een inventariserend archeologisch onderzoek

Colofon

Opdrachtgever: gemeente Ooststellingwerf

Project: archeologisch onderzoek plangebied Blauwe Bos te Haule (gemeente Ooststellingwerf)

Titel: Plangebied Blauwe Bos te Haule, gemeente Ooststellingwerf; een inventariserend archeologisch onderzoek

Status: herziene eindversie

Datum: mei 2003

Auteur: drs. N.M. Rosenbrand

Bestandsnaam: L:\QXPress\Notities\2003\OOHA\N0348-OOHA.qxd

Projectcode: OOHA

Projectleider: drs. N.M. Rosenbrand

Projectmedewerker: D. van den Berg

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

Autorisatie:

drs. T.J. ten Anscher

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

telefoon: 020-463 4848

Zeeburgerdijk 54

telefax: 020-463 4949

1094 AE Amsterdam

E-mail: raap@raap.nl

Postbus 1347

1000 BH Amsterdam

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2003

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Staatsbosbeheer heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 5 mei 2003 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met grondwerkzaamheden in het Blauwe Bos te Haule in de gemeente Ooststellingwerf. Doel van dit onderzoek was het opsporen van eventueel aanwezige archeologische resten en, voor zover mogelijk, een eerste indruk te geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

Tijdens het inventariserend archeologisch onderzoek zijn in het plangebied geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten aangetroffen. Naar verwachting zal er als gevolg van de geplande werkzaamheden geen verstoring van archeologische waarden optreden. Derhalve worden geen aanbevelingen ten aanzien van behoud van archeologische waarden of vervolgonderzoek gedaan.

1 Inleiding

1.1 Kader en doelstelling

In opdracht van Staatsbosbeheer heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 5 mei 2003 een inventariserend archeologisch onderzoek uitgevoerd in verband met grondwerkzaamheden in plangebied Blauwe Bos te Haule in de gemeente Ooststellingwerf. Het onderzoek diende te worden uitgevoerd omdat realisatie van de plannen kan leiden tot aantasting of vernietiging van mogelijk aanwezige archeologische resten. Doel van onderhavig onderzoek is het opsporen van eventueel aanwezige archeologische resten en (indien mogelijk) een eerste indruk geven van de kwaliteit (gaafheid en conservering), aard, datering, omvang en diepteligging ervan.

1.2 Onderzoeksgebied

Het plangebied bestaat uit twee deelgebieden (deelgebied 143 en deelgebied 151). Deelgebied 143 ligt ten zuidwesten van het Haulerveld, tussen Haule en Waskemeer; deelgebied 151 ligt ten zuiden van het Blauwe Bos, tussen Haule en Haulerwijk. In de twee deelgebieden zijn alleen door de opdrachtgever aangewezen terreingedeelten onderzocht (zie figuren 1 en 2). Het plangebied staat afgebeeld op kaartbladen 11F en 11H van de topografische kaart van Nederland (schaal 1:25.000); de centrumcoördinaat van deelgebied 143 is 215.340/562.575; de centrumcoördinaat van deelgebied 151 is 217.600/562.575. Ten tijde van het onderzoek was het plangebied in gebruik als natuurgebied.

1.3 Onderzoekopzet en richtlijnen

Onderhavig onderzoek bestond uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Het veldonderzoek is beperkt gebleven tot een karterend booronderzoek.

Het inventariserend archeologisch onderzoek is uitgevoerd volgens de hiervoor geldende normen en richtlijnen die zijn vastgelegd in het *Handboek ROB-specificaties* (Brinkkemper e.a., 1998). De door RAAP Archeologisch Adviesbureau toegepaste procedures zijn goedgekeurd door het College van de Archeologische Kwaliteit (CvAK) en, waar mogelijk, uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA; Voorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001).

Zie tabel 1 voor de dateringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden. Enkele vaktermen worden achter in deze notitie beschreven (zie verklarende woordenlijst).

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden

Voorafgaand aan het veldonderzoek is een bureauonderzoek uitgevoerd om na te gaan of er reeds archeologische vondsten uit het plangebied geregistreerd staan en om ten behoeve van het veldwerk de landschappelijke (geologische en bodemkundige) kenmerken alsmede de gespecificeerde archeologische verwachting te bepalen. In het kader van het bureauonderzoek zijn verschillende bronnen geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van archeologische vindplaatsen in (of nabij) het plangebied is het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) te Amersfoort geraadpleegd.

2.2 Resultaten

Geologie en geomorfologie

Het plangebied bestaat geomorfologisch gezien uit grondmorene, al dan niet met welvingen, bedekt met dekzand (Stiboka, 1965: code 3Gc1).

Bodem

De bodem in het plangebied bestaat uit veldpodzolgronden met keileem beginnend tussen 0,4 en 1,2 m -Mv (Stiboka, 1971: code Hn23x).

Archeologie

In ARCHIS staan uit de twee deelgebieden geen archeologische vindplaatsen geregistreerd. Uit de directe nabijheid van het plangebied zijn acht vindplaatsen bekend, waar sporen en artefacten uit de Steentijd zijn aangetroffen (ARCHIS-waarnemingsnummers 12232, 12273, 39831, 39836, 39840, 39841, 39842 en 238540).

Archeologische verwachting

Volgens de Friese Archeologische Monumenten Kaart Extra (FAMKE; Provincie Fryslân, 2002) geldt voor beide deelgebieden een lage archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Midden Bronstijd tot en met de Vroege Middeleeuwen. Voor deelgebied 143 geldt een hoge en voor deelgebied 151 een middelmatige archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Steentijd tot en met de Vroege Bronstijd.

3 Veldonderzoek

3.1 Methoden

Tijdens het veldonderzoek zijn 18 boringen verricht; de boringen 1 t/m 8 zijn gezet in het deelgebied 151 (zie figuur 1); de boringen 9 t/m 18 zijn gezet in deelgebied 143 (zie figuur 2). Er is vooral gelet op het voorkomen van podzolering en houtskool in het dekzand.

Er is geboord tot maximaal 1,30 m -Mv met een gutsboor met een diameter van 3 cm. De boringen zijn onder andere conform NEN 5104 beschreven (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) en met meetlinten ingemeten (x- en y-waarden). Het opgeboorde materiaal is in het veld gecontroleerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren. Er zijn geen monsters genomen.

3.2 Resultaten

Geologie en bodem

In beide deelgebieden bestaat de toplaag uit recent gevormd veen, waarin soms een zandige bijmenging voorkomt. Dit veen gaat op gemiddeld 0,5 m -Mv over in een dunne laag (10-30 cm) pleistoceen dekzand, waaronder zich keizand en/of keileem bevindt. In het dekzand heeft zich geen podzolprofiel ontwikkeld.

Archeologie

Tijdens het veldonderzoek zijn in de boringen geen archeologische indicatoren aangetroffen. De geringe diepte waarop het keileem zich bevindt en het ontbreken van podzolering in het dekzand duidt op slechte waterafvoer, waardoor de bodem altijd zeer nat was. De deelgebieden waren daardoor niet geschikt voor bewoning.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Ondanks de hoge archeologische verwachting voor deelgebied 143 en de middelmatige archeologische verwachting voor deelgebied 151 voor vindplaatsen uit de Steentijd tot en met de Vroege Bronstijd (zie § 2.2) zijn tijdens het veldonderzoek geen aanwijzingen gevonden voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen in het plangebied.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van het ontbreken van aanwijzingen voor de aanwezigheid van archeologische resten worden ten aanzien van de onderzochte delen van het plangebied geen aanbevelingen voor vervolgonderzoek of behoud van archeologische waarden gedaan.

Met betrekking tot de bevindingen van onderhavig onderzoek dient contact opgenomen te worden met de provinciaal archeoloog van Fryslân (dr. G.J. de Langen).

Literatuur

Brinkkemper, O., e.a. (redactie), 1998. *Handboek ROB-specificaties*. Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, Amersfoort.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Stiboka, 1971. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Toelichting bij het kaartblad 11 Oost Heerenveen*. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Stiboka, 1965. *Fysisch-geografische kaart van Friesland, schaal 1: 50.000*. Stichting voor bodemkartering, Wageningen.

Provincie Fryslân, 2002. *Cultuurhistorische Kaart Fryslân. Digitale informatie over cultuurhistorie: aardkunde, archeologie (FAMKE), historische geografie, bouwhistorie. CD-rom, versie 1.0*. Provincie Fryslân, Leeuwarden.

Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie, 2001. *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie. Eindrapport van de Vorbereidingscommissie Kwaliteitszorg Archeologie*. Ministerie van onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Den Haag.

Periode	Datering			
Nieuwe tijd	1500	-	heden	
Late Middeleeuwen	1050	-	1500	na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1050	na Chr.
Romeinse tijd	12 voor	-	450	na Chr.
Ijzertijd	800	-	12	voor Chr.
Bronstijd	2000	-	800	voor Chr.
Neolithicum (nieuwe steentijd)	5300	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (midden steentijd)	8800	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (oude steentijd)	300.000	-	8800	voor Chr.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Gebruikte afkortingen

ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
-Mv	beneden maaveld

Verklarende Woordenlijst

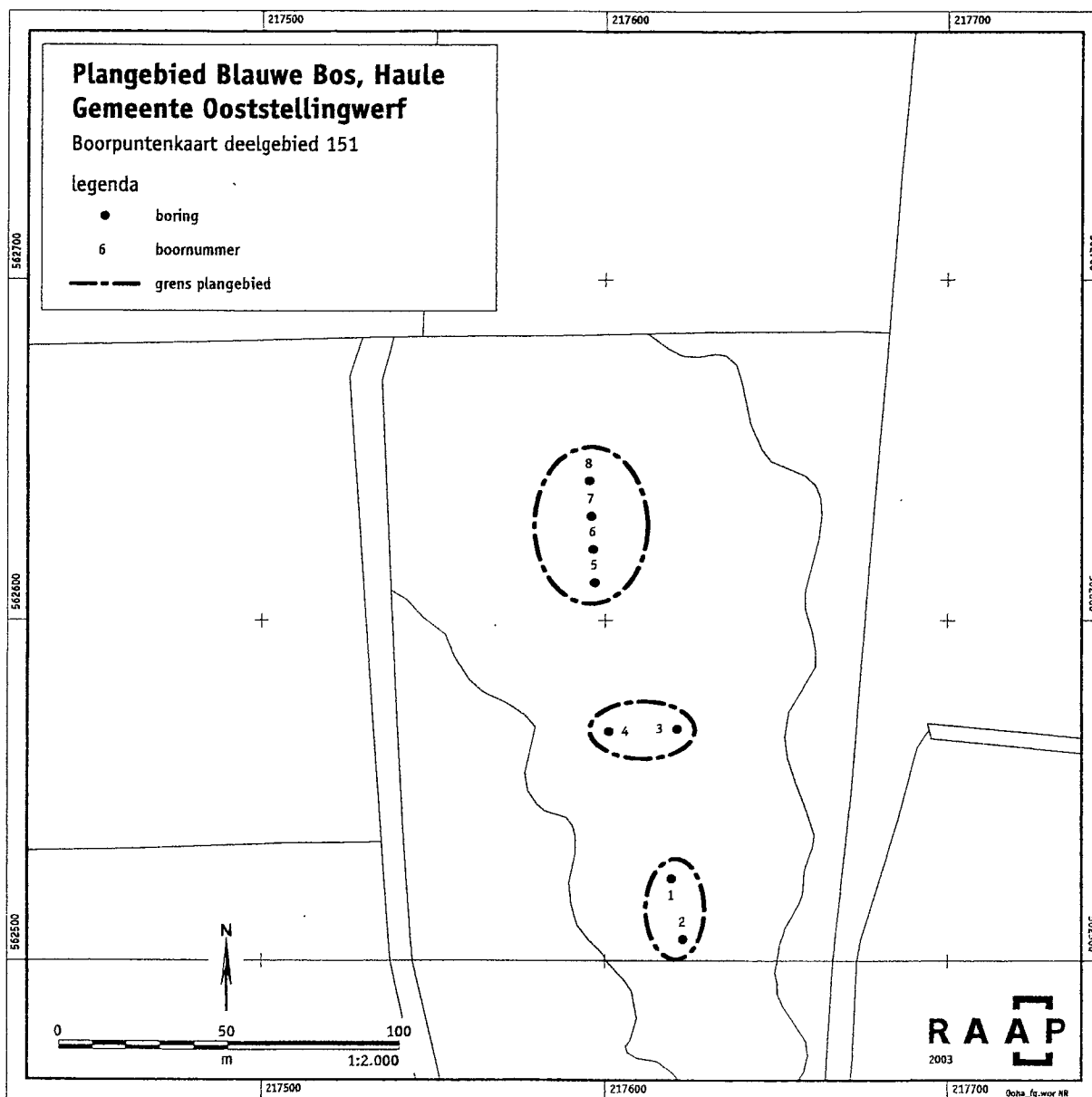
artefact	Alle door de mens gemaakte of gebruikte voorwerpen.
dekzand	zandige afzettingen die onder periglaciale omstandigheden voornamelijk door windwerking ontstaan zijn; de dekzanden van het Weichselien vormen in grote delen van Nederland een 'dek' (Saalien: Formatie van Eindhoven; Weichselien: Formatie van Twente).
grondmorene	Het door het landijs aangevoerde en na afsmelten achtergebleven mengsel van leem, zand en stenen. De afzetting wordt vaak aangeduid als keileem.
podzol	Bodem met een uitspoelingslaag (E-horizont) en een inspoelingslaag (B-horizont). Het proces van het uitloggen van de E-horizont en de vorming van een B-horizont door inspoeling van amorfe humus en ijzer wordt podzolering genoemd.
Steentijd	Archeologische periode die zich kenmerkt door het gebruik van stenen werktuigen.

Overzicht van figuren en tabellen

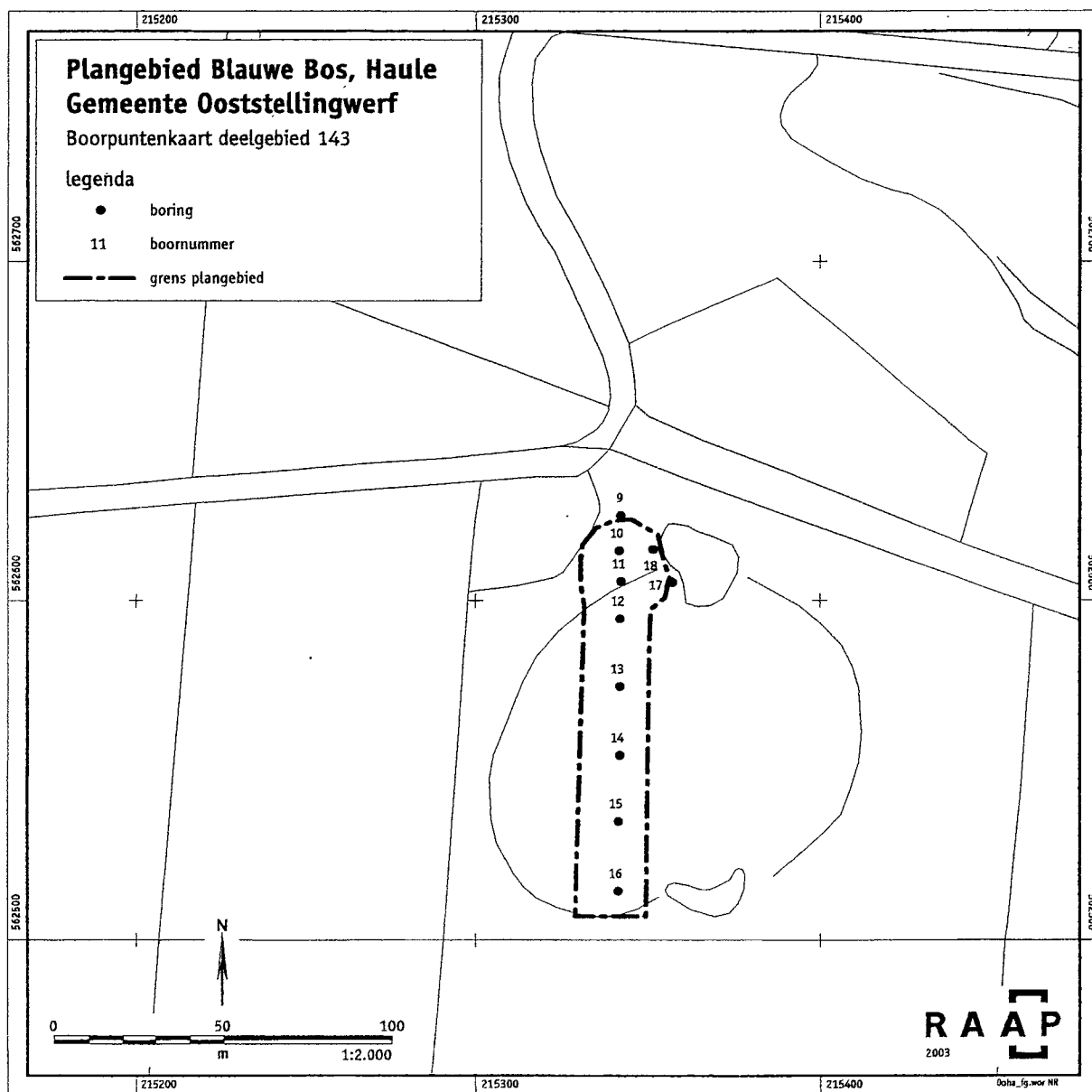
Figuur 1. Boorpuntenkaart deelgebied 151.

Figuur 2. Boorpuntenkaart deelgebied 143.

Tabel 1. Archeologische tijdschaal.

Figuur 1. Boorpuntenkaart deelgebied 151.

Figuur 2. Boorpuntenkaart deelgebied 143.